

Vážení a milí čtenáři,

dostává se vám do rukou nové číslo časopisu *Nová čeština doma a ve světě*. Tentokrát jde o číslo monotematické, které je věnováno problematice češtiny pro cizince. Redakce časopisu, vycházejíc z názvu časopisu, shromáždila články popisující výuku češtiny na některých zahraničních univerzitách.

Snad nikdo dnes už nepochybuje o tom, že obory čeština pro cizince a čeština jako cizí jazyk jsou svébytnými autonomními součástmi aplikované lingvistiky. Záslouhou Hrdličkovou chápeme obor čeština jako cizí jazyk jako „vědní disciplínu, jež se z pozice rodilého mluvčího zabývá popisem a problematikou prezentace jeho rodného jazyka jako jazyka cizího.“¹ A obor čeština pro cizince jako „aplikovanou výuku českého jazyka pro jinojazyčné mluvčí.“²

Dodnes ale i v odborné veřejnosti převládá přesvědčení, že čeština pro cizince je vědní disciplínou velmi mladou, jež se ustanovila až po druhé světové válce. Je to ale hluboký omyl. Její počátky můžeme sledovat už ve středověku za posledních Přemyslovců a v době panování krále a císaře Karla IV. První nám známé a dochované učebnice češtiny pro cizince pocházejí z druhé poloviny 16. století a počátky institucionální výuky češtiny pro cizince můžeme sledovat v habsburské monarchii od dob Marie Terezie. K masívnímu rozvoji výuky češtiny pro cizince v Československu nicméně došlo až po skončení druhé světové války, a zvláště pak po roce 1989.

Čeština se ale také vyučuje na mnoha zahraničních pracovištích, ať už v rámci přímé podpory ze strany českého státu, nebo bez ní. Čeština se vyučuje nejen na vysokých školách, ale i na řadě škol středních a v dalších institucích. Zvláštní kapitolu představuje výuka češtiny v krajaňských komunitách a v tzv. českých školách bez hranic. Česko podporuje výuku českého jazyka a české kultury v zahraničí prostřednictvím Programu podpory českého kulturního dědictví v zahraničí na léta 2016 až 2020 (program byl vyhlášen usnesením vlády ČR ze dne 13. května 2015 č. 348). Na základě tohoto programu aktuálně působí na vysokých školách ve 24 zemích 35 lektorů českého jazyka a 15 učitelů u krajaňských komunit v Evropě, Jižní i Severní Americe, v Austrálii a na Novém Zélandu.³

1 Hrdlička, Milan: *Cizí jazyk ČEŠTINA*. Praha: ISV, 2002, s. 91.

2 Tamtéž.

3 Podrobněji viz <https://www.dzs.cz/cz/program-podpory-ceskeho-kulturniho-dedictvi-v-zahranici/>

Předkládané číslo časopisu *Nová čeština doma a ve světě* nabízí čtenářům kromě podrobné recenze nového sborníku *Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka* z pera Mileny Vonkové pět článků mapujících výuku češtiny pro cizince v zahraničí.

Ana Adamovičová zavádí čtenáře do finského Tampere, kde na tamní univerzitě probíhá výuka českého jazyka a české literatury díky úzké a dlouholeté spolupráci s Ústavem bohemistických studií FF UK, a to formou blokové výuky. Dvakrát do roka přijíždí do Tampere český lektor (nejčastěji to bývá Ana Adamovičová) a intenzívně pracuje s finskými adepty bohemistiky. Připomeňme v této souvislosti, že bohemistiku je možno ve Finsku studovat i na univerzitě v Helsinkách.

Relativně dlouhou tradici má studium bohemistiky na Brownově univerzitě ve Spojených státech amerických. Ve svém příspěvku ji představuje přední americká bohemistka Masako Fidler angažující se i v Mezinárodní asociaci učitelů českého jazyka. Autorka se věnuje historii výuky na této univerzitě a všímá si i úzké spolupráce Brownovy univerzity s Univerzitou Karlovou.

Na jedno z největších vysokoškolských bohemistických pracovišť ve světě — na Hankuuskou univerzitu cizích jazyků v jihokorejském Soulu — zavádí čtenáře Milan Hrdlička, dlouholetý pedagog Ústavu bohemistických studií FF UK, který strávil několik let v Soulu jako hostující profesor. I on seznamuje čtenáře s historií i současností korejské bohemistiky, všímá si motivace studentů ke studiu češtiny a věnuje se i problematice lingvodidaktické.

S novým programem studia českého jazyka pro čínské studenty seznamuje odborná asistentka češtiny a čínská vedoucí Katedry češtiny a slovenštiny na Fakultě evropských jazyků, literatur a kultur Pekingské univerzity mezinárodních studií Huanhuan Chen. Specifikem tohoto programu je skutečnost, že je určen pro středoškolské studenty, kteří v jeho rámci mohou plynule postoupit na Fakultu evropských jazyků a studium češtiny zakončit v České republice. Dodejme, že bohemistiku lze v Pekingu studovat i na Pekingské univerzitě zahraničních vztahů, a uvedme, že bohemistka Xu Weizhu z této univerzity byla vyznamenána prezidentem Milošem Zemanem 28. 10. 2019 medailí Za zásluhy.

Pavína Vondráčková v posledním příspěvku seznamuje s výukou bohemistiky na Šanghajske univerzitě mezinárodních studií. Na základě vlastních zkušeností se věnuje nejen charakteristice bohemistického programu na této univerzitě (otevřeného v roce 2018), ale především podrobnému popisu metod práce s asijskými studenty.

Druhé číslo časopisu *Nová čeština doma a ve světě* přináší pět sond do výuky češtiny v různých koutech světa. Čtenář v něm najde řadu zajímavostí, ale především poučení o tom, jak se čeština v zahraničí vyučuje. Budeme rádi, když v něm najde i inspirativní momenty pro svou vlastní pedagogickou práci.

PhDr. Jiří Hasil, Ph.D.